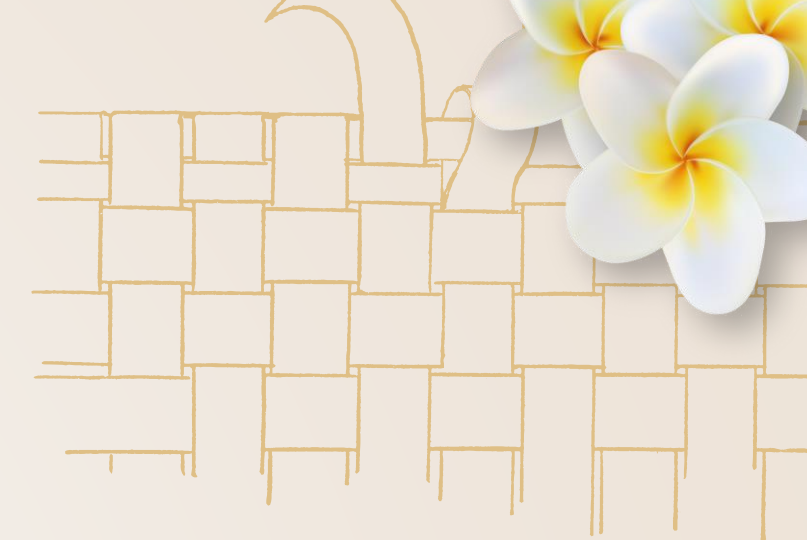

รายวิชาศิลปะ

รหัสวิชา ศ๑๔๑๐๑
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

เรื่อง งานศิลปป์ถิ่นไทย

ครูผู้สอน ครูทินกร ปิ่นทอง

งานศิลป์ถิ่นไทย

หลายเชื้อชาติ หลากวัฒนธรรม นำมาสู่การสร้างผลงานในท้องถิ่น

กิจกรรมวัสดุสร้างสรรค์

ให้นักเรียนเลือกวัสดุต่อไปนี้คนละ ๑ ชิ้น

ใบตอง

ไม้ไผ่

ใบตาล

ใบมะพร้าว

กิจกรรมวัสดุสร้างสรรค์

ให้นักเรียนเลือกวัสดุต่อไปนี้คนละ ๑ ชิ้น

กะลามะพร้าว

หวาย

ต้นกก

ฝ้าย

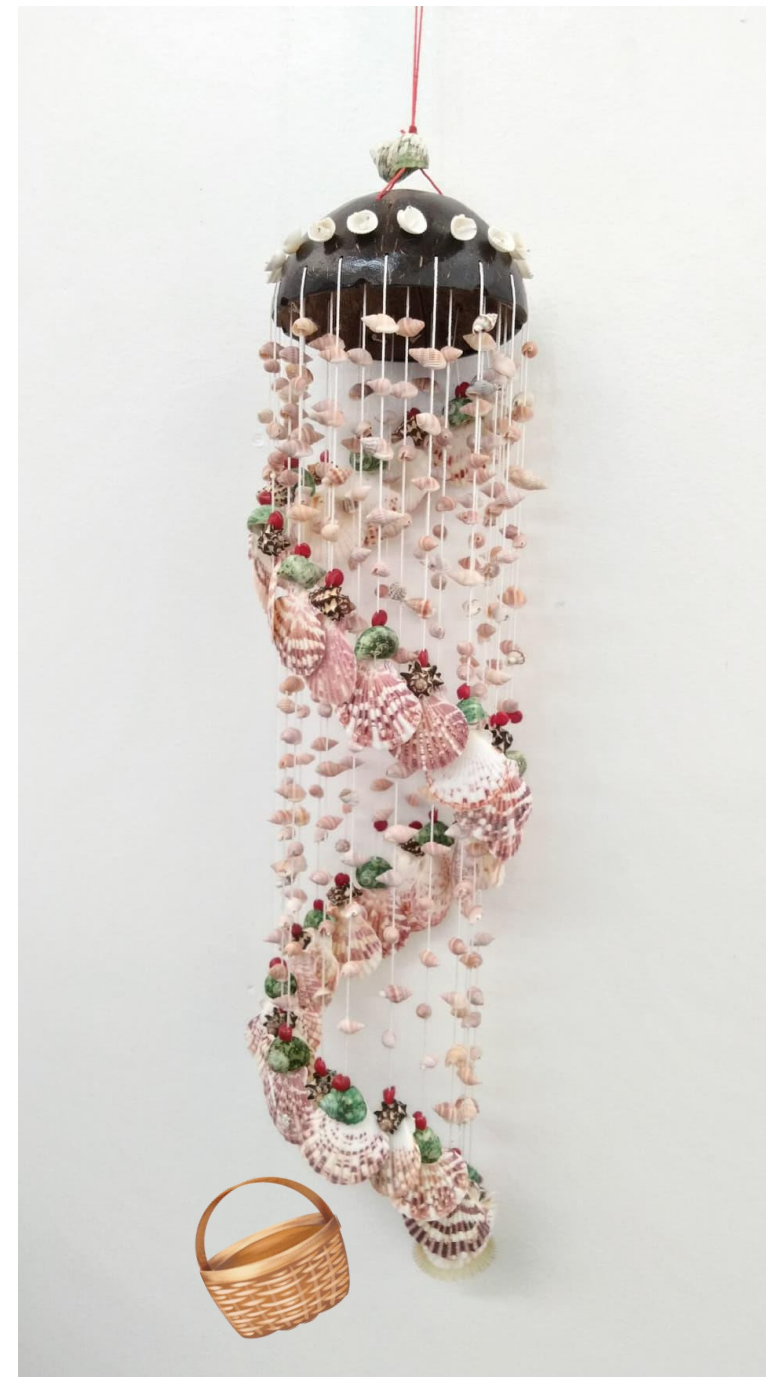
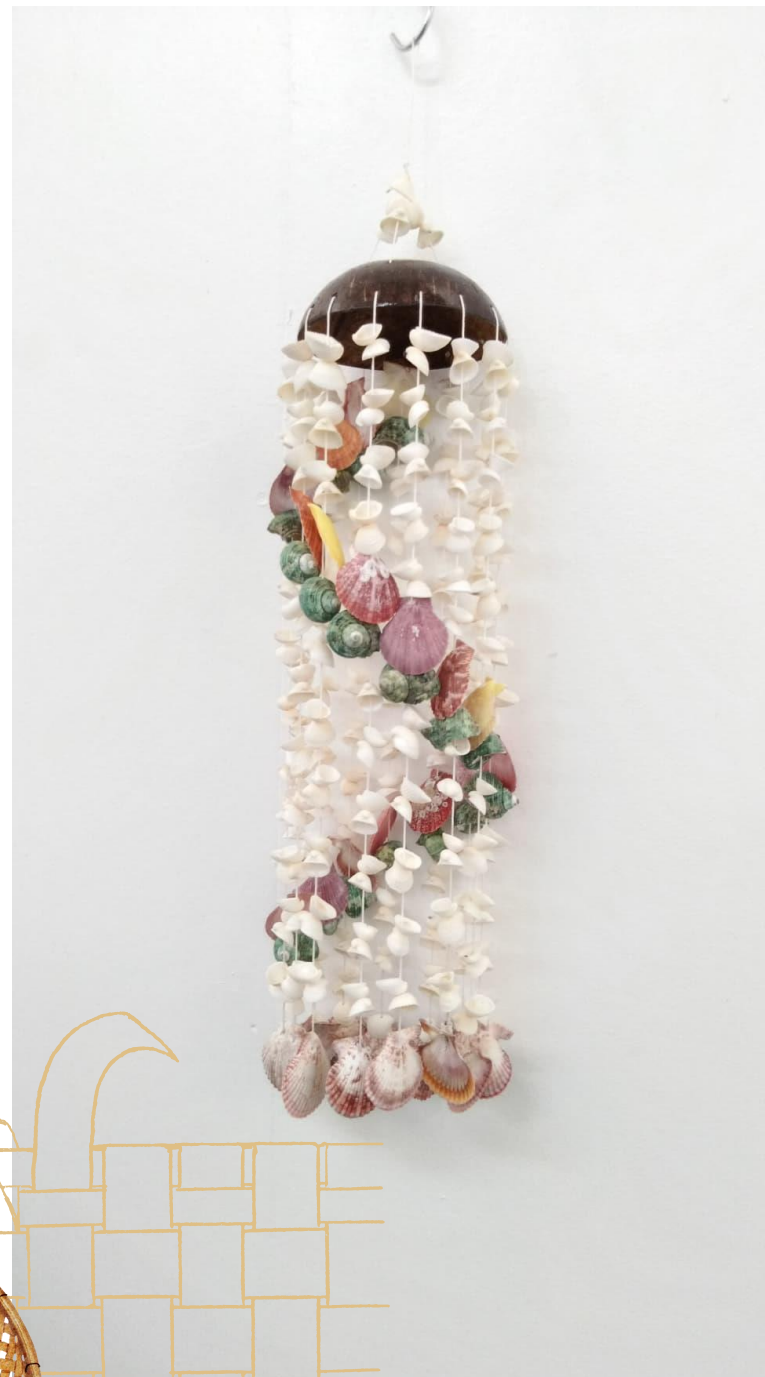
กิจกรรมวัสดุสร้างสรรค์

ให้นักเรียนแต่ละคนตอบคำถามว่าจะนำวัสดุ
ที่เลือก ไปใช้ประดิษฐ์เป็นอะไรได้บ้าง

ตัวอย่างผลงานทัศนศิลป์ท้องถิ่น

โมบายเปลือกหอย

อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์

สังเกตุวัสดุในท้องถิ่น

กะลามะพร้าว

ใบตอง

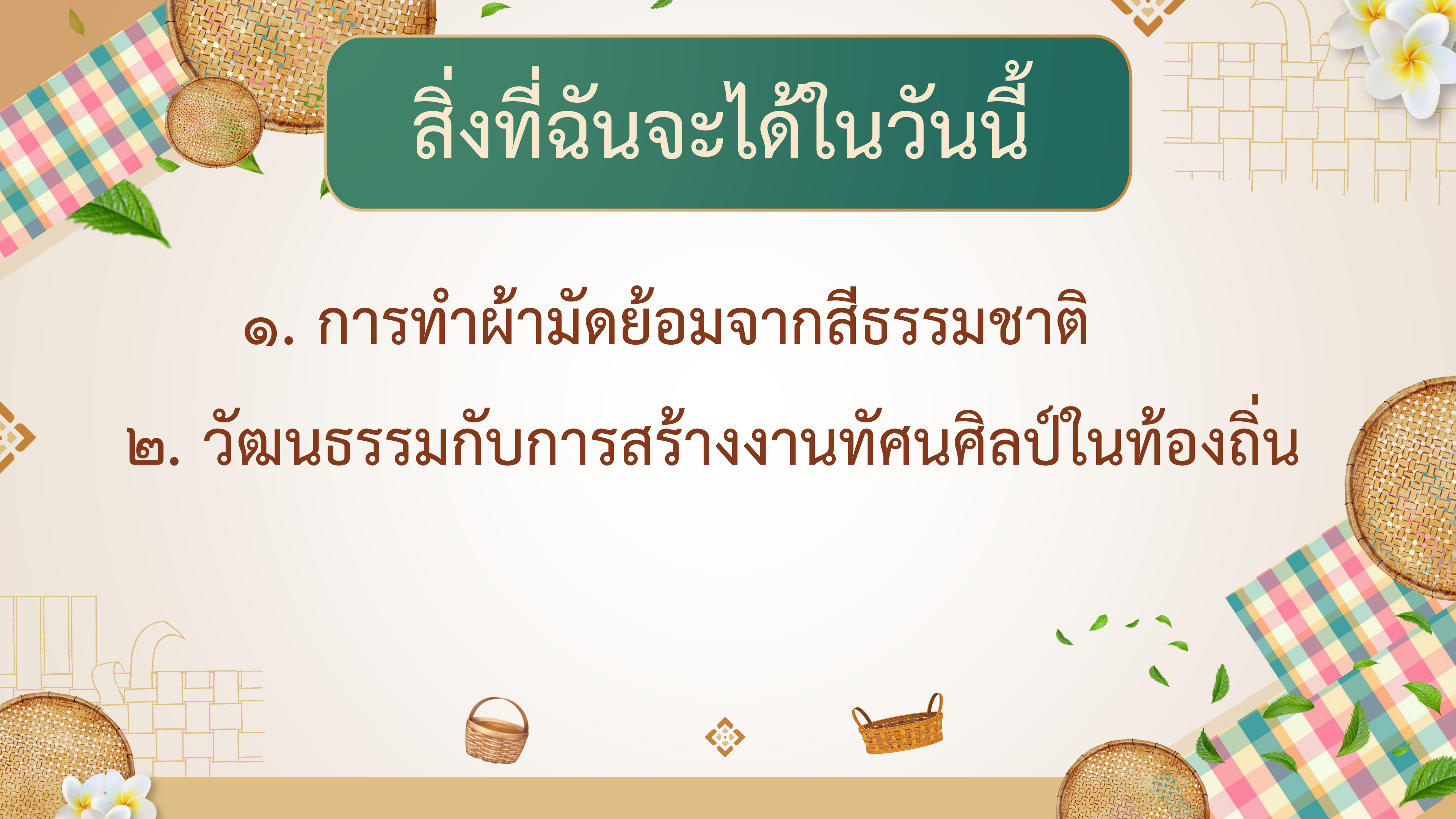
เปลือกหอย

ไผ่ไหม

การแต่งกายของคนในท้องถิ่น

ในชุมชน หรือในท้องถิ่นของนักเรียนมีการแต่งกายอย่างไรบ้าง
และนักเรียนคิดว่า คนในท้องถิ่นภาคอื่น ๆ
มีการแต่งกายอย่างไร ?

สิ่งที่ฉันจะได้ในวันนี้

๑. การทำผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติ

๒. วัฒนธรรมกับการสร้างงานทัศนศิลป์ในห้องถัก

ทัศนศิลป์กับภูมิปัญญา ท้องถิ่นเกี่ยวข้องกันอย่างไร

ทัศนศิลป์ท้องถิ่น

งานทัศนศิลป์ท้องถิ่น หมายถึง ศิลปกรรมในสาขาภูมิปัญญาไทย ทางด้านจิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม ที่เป็นผลงาน สร้างสรรค์ของท้องถิ่นที่เกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านได้คิดประดิษฐ์ ขึ้นมาเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

ศิลปะ และงานฝีมือไทย

มาดูตัวอย่างกันเถอะ

เครื่องจักสาน

เครื่องจักสาน
จังหวัดขอนแก่น

เครื่องจักสานและเครื่องมือเครื่องใช้ถือเป็นมรดก
ทางวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นความเป็นมาในอดีต ผ่านการ
ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นเป็นเวลาหลายร้อยปี โดยมีการพัฒนารูปแบบ
ตามสมัยอย่างไม่หยุดนิ่ง เช่น หวด ตะกร้า ไช ข้อง กระติบข้าว
ฯลฯ

เครื่องจักสาน

เครื่องจักสาน
จังหวัดชลบุรี

หนึ่งในนั้นคือศูนย์ส่งเสริมฝีมือจักสานด้วยไม้ไผ่
ที่รวบรวมช่างฝีมือระดับประเทศ สร้างสรรค์และพัฒนางาน
หัตถศิลป์ชั้นครู จักสานลวดลายเฉพาะ อย่างลายดอกพิกุล
ที่มีความละเอียดอ่อน และประณีตงดงามกว่าใคร

ศิลปะการปั้นและเครื่องปั้นดินเผา

ประเทศไทยเป็นอารยธรรมที่สำคัญ แห่งหนึ่งของโลก ดังได้ปรากฏร่องรอย
ของมนุษย์ที่อาศัยอยู่ ตลอดจนมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอายุนานนับหมื่นๆ ปี
ในดินแดนแห่งนี้ เครื่องปั้นดินเผานั้น ถือเป็นมรดกภูมิปัญญาเก่าแก่อย่างหนึ่ง
ของไทยที่มีลักษณะโดดเด่น เป็นของตนเอง บอกเล่าวัฒนธรรม
วิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่เกิดจนตาย และมีพัฒนาการอยู่ในสังคมไทยตลอดมา

การปั้นดินเหนียว

การทำเครื่องชามเบญจรงค์

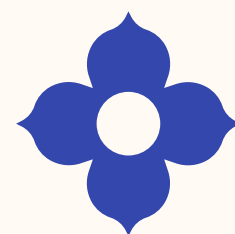
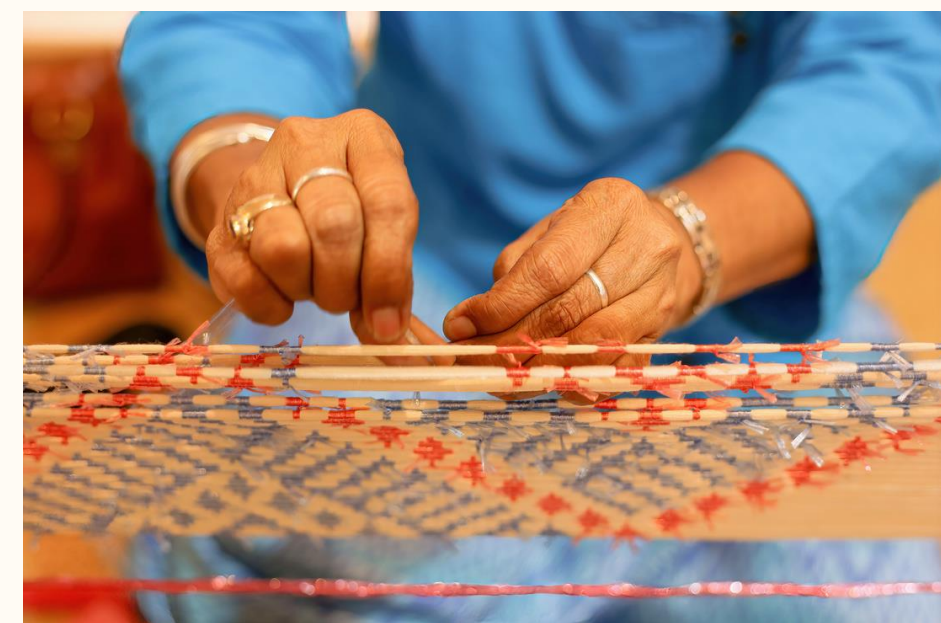

เครื่องชามและกระเบื้องเคลือบ

ศิลปะกับการทอผ้า

ผ้าไหม ๔ ภาค

❁ การทอผ้าไหมไทย ❁

ผ้าไหมภาคเหนือ

ชั้นมุกต่อตีนจก
ชาวไทพวน

ผ้าไหมภาคเหนือ

ผ้าลายน้ำไหล
จ.น่าน

ผ้าไหมภาคเหนือ

ผ้าไทลื้อ

ผ้าไหมภาคเหนือ

ผ้าขึ้นไยวน

ผ้าไหมภาคกลาง

ผ้าชิ้นตีนจกบ้านหาดเลี้ยว

ผ้าไหมภาคกลาง

ผ้าชิ้นนี้มาจากบ้านไร่

ผ้าไหมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผ้าไหมแพรวา

ผ้าไหมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผ้าไหมมัดหมี่

ผ้าไหมภาคใต้

ผ้ายกพุมเรียง

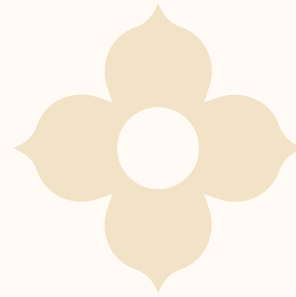

ผ้าภาคใต้

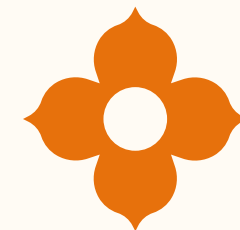

ผ้าบาติก

การทำผ้ามัดย้อม

ผ้ามัดย้อม คือการทำให้ผ้าเกิดลวดลายต่าง ๆ
โดยใช้เทคนิคในการมัดผ้าแล้วทำการย้อมผ้า
โดยใช้สีจากธรรมชาติหรือสีสังเคราะห์สำหรับ
ย้อมผ้า เพื่อให้ผ้ามีสีสันสวยงามและเกิดลวดลาย
จากการมัด ม้วน พับ ขยำ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้นั้น
เรียกว่า ผ้ามัดย้อม (Tie dye)

วิธีการทำผ้ามัดย้อม

๑. นำผ้าใยธรรมชาติมาพับเป็นจีบ ๆ คล้ายให้คล้ายกับพัด หรือม้วนกับวัสดุต่าง ๆ
๒. ใช้หนังยางรัดแกงรัดที่มุมของไม้ หรือวัสดุต่าง ๆ ให้แน่น
(พื้นที่ที่โดนโดยวัสดุต่าง ๆ รัดเอาไว้จะเป็นพื้นที่ที่ไม่โดนสี เพราะฉะนั้นจะได้ผ้ามัดย้อมลวดลายแบบไหนก็สามารถสร้างสรรค์ได้จากวัสดุเหล่านี้เลย)

วิธีการทำผ้ามัดย้อม

๑. นำน้ำใส่หม้อตั้งไฟให้น้ำเดือดใส่สารส้ม จากนั้นนำชิ้นไม้ฝางใส่ลงไปในหม้อต้มต่อไปอีกประมาณ ๓๐ นาที

๒. ครบกำหนดเวลาแล้วนำผ้าขึ้นจากหม้อนำไปล้างด้วยน้ำสะอาด ๓ - ๔ รอบแบบไม่ต้องขยี้ผ้า จากนั้นทำผ้าไปตากลมให้แห้ง

ตัวอย่างการย้อมผ้าจากสีธรรมชาติ

สีจากดอกดาวเรือง

สีจากต้นฝาง

สีจากเปลือกมะพร้าว

ตัวอย่างการย้อมผ้าจากสีธรรมชาติ

สีจากดอกดาวเรือง

สีจากเปลือกมะพร้าว

คำถามชวนคิด

ในห้องเรียนของนักเรียนมีการย่อมนผ้า หรือทอผ้าแบบใดบ้าง ?

กิจกรรมสร้างสรรค์ผลงาน

ให้นักเรียนสร้างสรรค์ผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติ
โดยใช้ผ้าหรือกระดาษ และสีย้อมผ้าที่มีอยู่ในท้องถิ่น

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

๑. นักเรียนเตรียมวัสดุอุปกรณ์ย้อมผ้า
สีธรรมชาติ และผ้าหรือกระดาษชำระ
๒. ให้นักเรียนทำผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติ
๓. นักเรียนนำเสนอผลงาน โดยบอกเทคนิค
แรงบันดาลใจ และความประทับใจ

บทบาทครูปลายทาง

๑. ครูให้นักเรียนเตรียมวัสดุอุปกรณ์ย้อมผ้า
๒. ครูปลายทางควบคุมดูแลนักเรียนให้ตั้งใจ
สร้างสรรค์ผลงาน
๓. ครูให้คำแนะนำหลังจากนักเรียน
นำเสนอผลงาน
๔. ครูให้คำแนะนำการใช้สีธรรมชาติ

สรุปบทเรียน

สังคมไทยมีพัฒนาการที่ยาวนานมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน ปัจจัยที่ทำให้งานทัศนศิลป์ของไทยมีความแตกต่างกัน ได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศาสนา ความเชื่อ และสังคม วัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ ซึ่งล้วนแล้วแต่ทำให้เกิดรูปแบบผลงานที่เป็นลักษณะเฉพาะของชาติและท้องถิ่นตามลำดับ ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในท้องถิ่น และคนในชาติควรภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง

คติสอนใจวันนี้

“เมื่อใดที่เราอยากมีความรู้ ความชำนาญ
สำคัญคือการแสวงหาสิ่งนั้นด้วยตนเอง
เมื่อเราแสวงหาด้วยตนเอง เราจะได้รู้คุณค่า
ขยัน และตั้งใจ”

อาจารย์จักรพันธุ์ โปษยกฤต

ศิลปินแห่งชาติ

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง สื่อสารงานศิลป์

สิ่งที่ต้องเตรียม

สมุดวาดเขียน

ผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นใดก็ได้คนละ ๑ ผลงาน

